

ESPURNES BARROQUES

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

QUARTET TEIXIDOR I TXEMA MARTÍNEZ

Les set últimes paraules... de Haydn

Dissabte 5 de juny de 2021, 11.30h.

Santuari del Sant Dubte
IVORRA (SEGARRA)

PROGRAMA

Franz Joseph Haydn (1678-1741)

Les set últimes paraules de Crist a la Creu, op. 51

L'introduzione: Maestoso ed adagio

Sonata I: Largo.

Pater, dimite illis, quia nesciunt, quid faciunt

[Pare, perdoneu-los, que no saben el que fan]

Sonata II: Grave e cantabile.

Hodie mecum eris in Paradiso

[Avui seràs amb mi al Paradís]

Sonata III: Grave.

Muller, ecce filius tuus

[Dona, aquí teniu el vostre fill]

Sonata IV: Largo.

Eli, eli, lama sabactani?

[Déu meu, Déu meu, per què m'heu abandonat?]

Sonata V: Adagio.

Sitio

[Tinc set]

Sonata VI: Lento.

Consummatum est

[Tot s'ha acomplert]

Sonata VII: Largo.

In manus tuas, Domine, commendo spiritus meum

[Pare, a les teves mans encomano el meu esperit]

Il terremoto: Presto e con tutta la forza

Textos de Txema Martínez

Duració aproximada: 70'

NOTES AL PROGRAMA

Que Joseph Haydn, un dels pares del classicisme vienès, escrivís una obra per a l'Oratori de la Santa Cueva de Cádiz, pot semblar sorprenent. Per això encara hi ha algú que en qüestiona l'autoria, malgrat que l'obra ha acabat sent un dels cims musicals del gènere del quartet de corda i del compositor més prolífic en aquest gènere. El cert és que va ser un encàrrec que Haydn va rebre el 1786 per a la celebració del Divendres Sant. Es tracta d'una obra composta originalment per a orquestra simfònica que té diverses versions instrumentals. Poc després de la seva composició, el mateix Haydn en va fer aquesta versió per a quartet de corda, l'opus 51, i també va aprovar una versió per a piano sol. Finalment, deu anys després, el 1796, la va convertir en una obra simfònicocoral.

L'Oratori de la Santa Cueva es troba al costat de la parròquia del Rosario. Va pertànyer a la Congregación del Retiro Espiritual, fundada el 1730. Entre les personalitats més importants de Cádiz que pertanyien a aquesta congregació hi havia el marquès de Valde-Íñigo que, amb la fortuna que va fer a Mèxic, va pagar la construcció de la capella d'aquest oratori, d'estil sumptuosament barroc, dissenyat per Torcuato Cayón i conclòs el 1796 per Torcuato Benjumeda, que va incorporar en aquell moment unes pintures de Francisco de Goya.

El mateix marquès Valde-Íñigo va ser qui va pensar en Joseph Haydn per escriure una obra simfònica que posés música a la lectura de les set paraules de Crist a la Creu. En una carta, el mateix Haydn va descriure la interpretació que es va fer el Divendres Sant de 1786, que —segons el—, va ser molt dramatitzada, amb les parets, les finestres i les columnes folrades de blasons negres i amb l'única il·luminació d'una llàntia penjada del centre de la volta. El bisbe va pujar al púlpit i va pronunciar la primera de les “Septem Verba” o “Ipsissima verba,” el nom en llatí de les set frases que Crist va pronunciar durant la crucifixió abans de morir, i que els quatre evangelistes van recollir parcialment. La primera, i probablement, la més coneguda, és: “Pare, perdona'ls, perquè no saben el que fan.” Abans d'abordar musicalment aquesta frase, Haydn va escriure una introducció en Do menor que consta d'una part amb tempo Maestoso i d'una altra que és un Adagio, per situar-nos en l'atmosfera emocional que predominarà en cadascuna de les peces. En total, va fer nou moviments, perquè després de la setena “paraula” o “frase” (“Pare, a les teves mans encomano el meu esperit”), també va voler plasmar musicalment el terratrèmol que apareix en l'evangeli de Mateu, al verset 27:51, tot aconseguint un contrast de ritme i de timbre molt espectacular, amb la indicació “tutta la forza” i el triple fort amb què culmina l'obra.

Fixeu-vos que, en l'inici de cada peça, el violí rebla musicalment cada una de les set “paraules” recitades (en aquest cas ampliades amb la relectura que els dona el poeta Txema Martínez), la qual cosa produeix una extensió més profunda del seu significat i propicia el seu ressò interior. En aquest sentit, l'obra de Haydn busca la meditació dels sentiments de Jesús a la Creu, que es verbalitzen amb diversos estats d'ànim, des de la compassió primera, fins a l'esperança, la desesperació i l'entrega final. Per aquest motiu, la interpretació d'aquesta obra no es pot deslligar dels textos originals o dels que ha creat el poeta Txema Martínez (guanyador dels Jocs Florals 2020), que suposen una revisió de la transcendentalitat que emergeix d'aquesta obra.

L'efecte d'aquesta música és profund i, com a exemple de l'estètica del classicisme musical, es manté en tot moment en un equilibri harmònic trabat pels quatre instruments amb una magistralitat prodigiosa que no ha perdut vigència, malgrat els més de dos-cents anys que ens en separen. El mèrit del quartet de corda que l'ha de tocar és aconseguir que aquest equilibri es mantingui subtil i alhora ferm, que no deixi escapar cap exageració expressiva i que, al mateix temps, infongui un sentiment profund, gairebé metafísic.

Mònica Pagès, periodista

BIOGRAFIES

Quartet Teixidor

Irantzu Zuasti, violí I

Joan Marsol, violí II

Jordi Armengol, viola

Xavier Roig, violoncel

Txema Martínez, rapsode

QUARTET TEIXIDOR

El Quartet Teixidor és el punt on es creuen les trajectòries professionals de quatre músics que, complementant el seu treball orquestral i pedagògic, desitgen aprofundir en el món de la música de cambra. El quartet pren el nom del compositor, organista i teòric musical Josep Teixidor i Barceló (1752-1811/14), nascut a Seròs (Lleida), del qual se'n conserven, entre altres obres, sis quartets de corda.

Un dels principals objectius del Quartet Teixidor és donar a conèixer partitures desconegudes i interpretar-les al costat de les grans obres del repertori per a quartet de corda. D'aquesta manera, els seus programes de concert combinen regularment música de Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Dvorák, Brahms, Xostakòvitx, etc. amb obres infreqüents o oblidades de compositors catalans com Ramon Carnicer, Pau Marsal, Claudi Martínez Imbert, Felip Pedrell, Enric Morera, Enric Granados, Lluís Benejam, Gaspar Cassadó i, evidentment, Josep Teixidor. Fruit d'aquesta tasca de recuperació del patrimoni musical, ha publicat un CD amb la música de cambra de Celestino Vila de Forns (1829-1915). El 2008 va actuar a la sala Josef Dobrovský de Brno (República Txeca), on interpretà música de Josep Teixidor, Eduard Toldrà i Xavier Gols. Paral·lelament, també s'interessa per la música dels nostres compositors actuals, enregistrant un CD amb quartets de Josep Lluís Guzmán, Anna Cazurra i Jordi Capellas, i estrenant dues obres dedicades al grup: Sis cançons populars catalanes per a quartet de corda de Narcís Bonet (2015) i Si vera somnia de Jordi Domènech (2016). Precisament el quartet fou convidat a tocar aquesta última obra al foyer del Gran Teatre del Liceu dins el cicle #OFFLiceu, dedicat a la música contemporània amb veu.

Ampliant el seu repertori, el Quartet Teixidor ha col·laborat amb els pianistes José Menor, Joan Pagés, Santi Riu i Jordi Castellà, la mezzosoprano Marta Infante, el baríton Toni Marsol i el guitarrista Carles Trepal. Ha realitzat concerts per tota la geografia catalana i ha enregistrat per Catalunya Música, La XarxaTV i per les discogràfiques Columna Música i La Mà de Guido.

Des de la temporada 2013/2014, el Quartet Teixidor és quartet resident a l'Auditori Municipal Enric Granados de Lleida.

BIOGRAFIES

TXEMA MARTÍNEZ

Nascut a Lleida el 1872, és poeta, traductor, articulista, editor i crític literari. Ha publicat els llibres de poemes *Ulls d'ombra* (Ed. 62, 1997), *La nit sense alba* (Ed. 62, 2000), *Sentit* (Proa, 2003), *L'arrel i la pluja* (Proa, 2008) i *Dol* (Ed. 62, 2012), a més d'algunes plaquettes, com ara *Kommos* (en versions eslovena i anglesa). Ha obtingut, entre d'altres, els premis Salvador Espriu, Màrius Torres, Joan Alcover- Ciutat de Palma, Ausiàs March de Gandia i Carles Riba. El 2020 va guanyar els Jocs Florals, amb el poemari *Maria*. Va reunir una tria dels seus articles de premsa a *Les cendres* (Moll, 2005). Ha adaptat lliurement per al teatre els contes de Mercè Rodoreda (*Magnòlies negres*). Ha traduït al català els sonets complets de Shakespeare (premi Jordi Domènech, Eumo, 2010) i la poesia completa d'Edgar A. Poe (Quaderns Crema, 2016). Té a punt de publicació un nou recull de proses periodístiques (*Ciutat Ximpanyé*) i una antologia dels seus poemes traduïda al castellà per Antonio Cabrera.

El seu darrer poemari, *Dol*, va rebre també el premi Josep Maria Llompart-Cavall Verd de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana al millor llibre de poemes en català del 2012.

Llicenciat en filologia hispànica i doctor amb menció internacional en comunicació audiovisual, actualment és cap de l'edició del diari SEGRE en català. Va fundar l'editorial Alfazeta, amb la qual va publicar una trentena de títols entre els anys 2008-2012. Ha estat professor associat de la Caledonian University de Glasgow, al departament de Comunicació i Mitjans.

Ha fet lectures i conferències tot al llarg dels Països Catalans. Ha participat en festivals a Catalunya i a l'estranger (França, Itàlia, Eslovènia, Escòcia, Letònia...). Ha estat articulista de diversos diaris: manté la seva columna, des de fa dinou anys, a la contraportada dels dimarts a SEGRE. Ha ressenyat literatura en diversos àmbits, com per exemple en revistes especialitzades de l'àmbit nacional (*Caràcters* –del consell de redacció de la qual va formar part del 2000 al 2005–, *Reduccions*) o estatal (*Hélice*, *Clarín*, *Litoral*...). Va codirigir, amb Pere Pena, les sis edicions del Festival Internacional de Poesia de Lleida *Mahalta* (2005-2011). Ha estat jurat de premis de poesia com el Joan Teixidor, Ciutat de Palma o Ausiàs March.

Poemes seus han estat traduïts a una quinzena d'idiomes i publicats en revistes, llibres d'antologies o en diversos suports digitals (castellà, gallec, basc, francès, anglès, italià, letó, gaèlic, eslovè, finès, islandès, croat, rus...).

Col·laboradors i patrocinadors

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Manresa

Ajuntament de Torà

Ajuntament de Sant Martí Sesgueioles

Ajuntament d'Estaràs

Ajuntament d'Ivorra

Ajuntament de Cardona

Ajuntament de Súria

Ajuntament de Sant Llorenç de Morunys

Ajuntament de Sant Mateu de Bages

Ajuntament de Riner

Ajuntament d'Esparreguera

Ajuntament de Solsona

Ajuntament de Cervera

Ajuntament de Pinós

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · El Monegal · Espar Sala · Gestoria Mas · AGEC Ganiveteria Pallarès · Alapont SA · Tallers Ballús · Òptica Jané · Fruits Taribó · Joviat Knauf · Tegecom · Porc de Palou · Comalats · Caves Maria Rigol Ordi · Underground La Diferenta · Celler del Miracle · Celler Grau i Grau · Celler Can Serra dels Eixibis Celler Collbaix – El Molí · Un Pam de Terra · Cerveses La Guineu · Cerveses La Pirata Fundació Casa Dalmases · Pastisseria Camps · Pastisseria Sant Antoni · La Garbiana Fleca de la Font · Cafès Gener – November Tea · Oli Migjorn · Formatgeria El Miracle Xocolates Oro Vivo · Xocolates Aynousé · La Llorença · Parc de les Olors de Claret Biolord · La Cuina del Ganxet · Restaurant Casal de Castelltallat · Hotel Bremon Oficina de Turisme del Miracle · La Farga del Solsonès · Piano Bages Associació d'Amics de Vergós Guerrejat · Vidres Solsona · Conservatori de Manresa